

12. og 13. november 2019 Lund kirke i Kristiansand

HEL 2019

«En inkluderende
kirke for alle»

Velkommen til HEL-2019

i Lund kirke i Kristiansand

Agder- og Telemark bispedømme ønsker velkommen til den femte nasjonale HEL-konferansen.

HEL-visjonen setter en tydelig retning for kirken vår. Vi ønsker en kirke der vi alle kan høre til uansett funksjonsnivå og ressurser. Vi tror at alle har noe å bidra med inn i kirkens fellesskap og at kirken ikke blir HEL før alle lemmene på legemet blir regnet med og har funnet sin plass (1. Korinterbrev 12).

På HEL-konferansen skal vi utfordres på hva kirken er og kan være i vår tid.

Vi skal få praktisk hjelp til å utvikle inkluderingsarbeidet i menighetene og praktisk se betydningen av å få høre til.

HEL-konferansen er et sted for godt fellesskap og læring der vi stopper opp for å reflektere og kalles til handling i menighet og samfunn.

Vi ønsker velkommen kirkelige ansatte, frivillige i menighetsarbeid og ansatte i omsorgsarbeid.

Et helt menneske – Et helt samfunn

– Et helt liv – En hel kirke!

For hovedkomiteen

Rune Rasmussen

Spesialprest inkluderende kirkeliv

Agder og Telemark bispedømme

Hovedkomiteen:

Første rekke fra venstre:

Rannveig Lyngroth - Diakon Voie menighet, Tone Benestad – Diakon i Lund menighet, Silje Wik Vesterfjell – Diakon Søgne menighet og Rannveig Aas Olsbu – Sokneprest Barbu menighet.

Andre rekke: Tor Ivar Torgauten – Rådgiver/Spesialprest Borg bispedømme, Erling Jakobsen – Diakonirådgiver Agder og Telemarkbispedømme, Rune Rasmussen – Spesialprest inkluderende kirkeliv - Agder og Telemarkbispedømme.

Ikke tilstede: Tone Klev Furnes – Seniorrådgiver kultur Agder og Telemark bispedømme.

Erik Carter

- Om inkluderende fellesskap!

Erik Carter er professor i spesialundervisning ved Vanderbilt University i USA. Hans forskning dreier seg om hva som skal til for at mennesker med funksjonsnedsettelse kan leve rike og meningsfulle liv. Han er bl. a. opptatt av å styrke menighetenes evne og kapasitet til å ta imot mennesker med funksjonshinder og skape tilhørighet for alle.

Carters to foredrag på HEL-2019 dreier seg om «**Veien mot full deltagelse**» og «**Den inkluderende menighet**». Begge foredragene vil utfordre og istandsette oss mot en bedre forståelse og praksis av inkludering i våre menigheter.

Dette kan du glede deg til!

Sammen om nye sanger!

Musikalske innslag

I forbindelse med HEL-2019 vil vi presentere et knippe sanger som passer for de fleste. En liten sangsamling med teksthfte, noter og bevegelser. På konferansen vil vi vise hvordan sang og musikk kan ha en inkluderende funksjon.

Sound of Happiness og flere vil delta under de ulike arrangementene i tillegg til trubadur og visesanger Tore Thomassen, organist Ben Tore Beisland, musikalsk leder Kirsti Pedersen Haugen og faglig leder av Sound of Happiness Eirin Syvertsen.

Program HEL-2019 i Lund kirke

Tirsdag 12.november

Kl. 10.00 - **Registering. Kaffe og frukt/snaks**

Kl. 11.00 **Åpningssamling:**

Preses Biskop Helga Haugland Byfuglien

Direktør i kirkerådet Ingrid Vad Nilsen

Åpningsforedrag:

Biskop Stein Reinertsen: «En hellig allmenn kirke»

12.00 **Lunsj**

13.00 **Hovedforedrag 1:**

Erik William Carter «Moving toward Full Participation»

“Veien mot full deltagelse”. Tolkes til norsk.

14.30 **Verksteder:**

Du velger et verksted og et reserveverksted hvis det første skulle være fulltøstnet. Oversikt over verkstedene - *se side 6*

15.30 **Kaffe/snaks**

16.00 **Temaettermiddag: «Nær livet»**

En ettermiddag med erfaringsdeling rundt det å leve i en familie med funksjonsnedsettelse.

«Å ha et barn med funksjonsnedsettelse»

Kari Elster Moen, mor og tidligere leder av NFU Bergen og medlem av inkluderingsutvalget i Bjørgvin bispedømme.

«Å være søsken»

Direktør i kirkerådet Ingrid Vad Nilsen forteller om det å være søsken.

«Kamp for barnet?»

Musikker og far Per Gunnar Stølen.

«Den annerledes sorgen»

Diakon Rannveig Lyngroth i Voie menighet.

«Å skape tilhørighet for et menneske med funksjonsnedsettelse»

Aktivitør Bodil Fidje Lien og mor Diana Rasmussen.

18.00 **Middag**

- 19.00 Sanglede for alle! – Åpen for alle**
Sound of Happiness
Tore Thomassen
Lund kirkekor m.fl.
Etter programmet blir det kaffe og noe å bite i.
- 21.00 Et kveldsalternativ:**
- Dukketeater om hvordan Tro og Lys startet.
Provinskoordinator Birgitt Aarrestad, Ås
  - Åpen mikrofon. Samtale og spørsmål med Eric W. Carter.
- 21.30 Avreise til Hotel mm**

Onsdag 13.november

- 09.00 Hovedforedrag 2: Erik William Carter**
«The Inclusive Church”– «Den inkluderende menighet»
Tolkes til norsk
- 11.00 Seminarer:**
Du velger et seminar og et reserveseminar hvis det første skulle være fulltegnet.
Oversikt over seminarene - *se side 7*
- 12.00 Lunsj**
- 13.30 HEL-gudstjeneste i Kristiansand domkirke**
Gudstjenesten er åpen for alle
Medvirkende:
Biskop Stein Reinertsen
Domprost Freddy Berg m/fl
Spesialprest inkluderende kirkeliv Rune Rasmussen
Sound of Happiness
Tore Thomassen m.fl
Spesielt inviterte fra bofelleskap og bedrifter fra området

Verksteder

– tirsdag kl. 14.30-15.30

1. Musikk som livsutfoldelse – erfaringer fra arbeid med musikk og mennesker med funksjonsnedsettelse

Eirin Syvertsen, faglig leder i Sound of Happiness

Kirsti Pedersen Haugen, trubadur i Fjære menighet

2. Å starte og utvikle tilrettelagt tiltak

Tor Ivar Torgauten, Spesialprest Borg bispedømme

Sølvi Dahle, Inkluderingsrådgiver Stavanger bispedømme

Helga Mosland Raen, Tro og Lys

Øystein Nordlie, Simen-arbeidet

3. Sanser og bønnerommet

– ideer og tips til bønnestasjoner

Diana Rasmussen, Risør menighet

Marianne Rundholt, Risør menighet

Rannveig Aas Olsbu, Sokneprest Barbu menighet

4. Trosopplæring for alle – erfaringer og utfordringer

Beate Frigstad, Rådgiver Trosopplæring, Agder og Telemark bispedømme

Gunn Heidi Dybdahl, Undervisningsrådgiver i Stavanger bispedømme

Leif Johannes Netland, Rådgiver Inkludering, Stavanger bispedømme

5. Tilrettelagt konfirmasjon: Se, smak og kjenn

Rune Rasmussen, Spesialprest Inkluderende kirkeliv, Agder og Telemark bispedømme

Line Bøe Johnsen, Ungdomsdiakon Bogafjell menighet

Ved påmelding velger du et verksted med et reserveverksted.

Seminarer

- onsdag kl. 11:00-12:00

1. Medvandrer mot livets slutt.

- Omsorg for eldre funksjonshemmede

*Rådgiver inkluderende kirkeliv Sølvi Dahle, Stavanger
bispedømme og daglig leder Diakonistiftelsen Rogaland*

2. Samhandling mellom Kirke og helse – lokalt

*Tor Ivar Torgauten, Rådgiver/Specialprest i Borg bispedømme
Inger Johanne Bolstad, Prosjektleder i Diakoni i Kristiansand
kommune*

3. Inkluderende menighet - mer enn et slagord

*Stein Reinertsen, Biskop i Agder og Telemark bispedømme
Rune Rasmussen, spesialprest Inkluderende kirkeliv Agder og
Telemark bispedømme*

4. Sorgarbeid og sorgprosess

*Ole Johan Beck, Specialprest /Rådgiver Inkluderende kirkeliv,
Oslo bispedømme
Diakon Kjersti Klausen Tjelle, Tune i Østfold*

5. Kunst – kirkerom og tilgjengelighet

*Tone Klev Furnes, Seniorrådgiver Kultur, Agder og Telemark
bispedømme*

6. Å leve troen i bofelleskapet – inspirasjon fra Danmark

Tove Sjøgaard, Landsleder Kristelig Handicapforening, Danmark

**7. En HEL menighetsplan – om planlegging og planer i
lokalmenigheten**

*Erling Jacobsen, Rådgiver Diakoni Agder og Telemark
bispedømme
Bjarte Leer Salvesen, Kirkefagsjef Agder og Telemark
bispedømme*

8. Døve, blinde og lamme i Guds rike

- Det nye testamentet i et funksjonshemmingsperspektiv

*Anna Rebecca Solevåg, Professor VID, Stavanger (Misjonshøy-
skolen)*

Ved påmelding velger du et seminar med et reserveseminar.

Hotelpartner i Kristiansand:

Konferansehotell for HEL-konferansen er Thon Hotel Parken, et moderne hotell ved domkirken i Kristiansand. En deilig frokostbuffe er inkludert i romprisen.

Konferansepriser er:

Enkeltrom kr. 905,- pr døgn

Dobbeltrom kr. 1105,- pr døgn

Du bestiller selv hotellrom her: parken@olavthon.no eller på telefon 38172040. Referanse: HEL-konferansen.

Betaling for overnatting skjer direkte til hotellet.

Påmeldingsinformasjon:

Konferansen koster kr. 1000,- inkludert bevertninger og materiell.

Påmelding skjer på internett på nettsiden til www.kirken.no/hel

Regning blir sendt ut på epost.

DEN NORSKE KIRKE

Arrangør: Agder og Telemark bispedømmeråd i samarbeid med Kirkerådet